

Konkurrensavdelningen
Jennie Agardh
Tania Abdali

Inhämtande av synpunkter på förslag till marknadsavgränsning på marknad 3a och 3b

Inledning

Post- och telestyrelsen (PTS) har till uppgift att genomföra marknadsanalyser för att fastställa vilka marknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa förhandsreglering samt fastställa huruvida det på dessa marknader råder effektiv konkurrens¹.

Marknaden för **lokalt tillträde till nätinфраstruktur** (marknad 3a) avser idag fysiskt och virtuellt lokalt tillträde i grossistledet till kopparbaserad och fiberbaserad infrastruktur i accessnätet². Marknaden för **centralt tillträde till nätinфраstruktur** (marknad 3b) avser virtuellt, icke-fysiskt tillträde i grossistledet med regional eller nationell tillträdespunkt till fasta nät.

PTS har nu påbörjat arbetet med nästa generations marknadsanalyser och utarbetat förslag till reviderade marknadsavgränsningar. PTS efterfrågar genom denna informationsinhämtning, synpunkter på bifogade promemorior från marknadens aktörer. Promemoriorna omfattar slutkundsmarknaderna, grossistmarknaden för 3a respektive grossistmarknaden för 3b. De bedömningar och slutsatser som dras i materialet ska betraktas som preliminära,

¹ Mer information om de olika stegen i en marknadsanalys - marknadsavgränsning, trekriterietest, SMP-bedömning och eventuella skyldigheter finns här:
http://www.pts.se/upload/Ovrigt/Internet/bredbandsmarknader/Presentation_Regleringsskola170327.pdf

² Du kan läsa mer om PTS arbete kring reglering av bredbandsmarknaderna här:
<http://www.pts.se/sv/Bransch/Telefoni/Konkurrensreglering-SMP/Lokalt-tilltrade/>
<http://www.pts.se/sv/Bransch/Telefoni/Konkurrensreglering-SMP/Centralt-tilltrade/>

utifrån befintlig information och den framåtriktade analys PTS gör avseende bredbandsmarknaderna. Inriktning och slutsatser kan därför att komma att ändras med anledning av bl.a. denna informationsinhämtning, inför kommande samråd av beslutsutkast. Med hänsyn till att PTS bedömer att det finns skäl som talar för förändringar i jämförelse med tidigare marknadsavgränsningar, vill PTS ändå på detta sätt lämna information om pågående arbete och inhämta synpunkter på marknadsutvecklingen och vilka konsekvenser det bör få vid en framåtblickande analys.

Fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag är en gemensam utgångspunkt för analysen av marknad 3a och 3b. PTS konstaterar att det finns tecken som talar för att slutkundsmarknaden sannolikt bör delas upp i två relevanta produktmarknader, bredband levererat över fiber och kabel respektive bredband levererat över koppar, då slutkunderna inte längre bedömer att det är utbytbar.

I analysen av grossistmarknaden har PTS funnit att marknaden för lokalt tillträde till nätinфраstruktur skulle kunna omfattas tre skilda *produktmarknader*:

- lokalt tillträde till fiberbaserat accessnät till småhus och mindre flerfamiljshus (SDU);
- lokalt tillträde till fiberbaserat accessnät till större flerfamiljshus (MDU); samt
- lokalt tillträde till kopparbaserat accessnät.

I den *geografiska* analysen finner PTS att marknaderna för lokalt tillträde till fiberbaserat accessnät till MDU samt lokalt tillträde till det kopparbaserade accessnätet är nationella. Marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserat accessnät till SDU skulle kunna anses vara nätbaserad.

Marknaden för centralt tillträde till nätinфраstruktur är beroende av utfallet av analysen av marknad 3a. Analysen av marknad 3 b är därför mer översiktlig, men preliminärt bedömer PTS att den skulle kunna omfatta två skilda *produktmarknader*:

- centralt tillträde till fiber- och kabelbaserat accessnät; samt
- centralt tillträde till kopparbaserat accessnät.

Den *geografiska* avgränsningen bedöms preliminärt vara nationell.

Inbjudan att lämna skriftliga synpunkter

PTS ger nu marknadens aktörer möjlighet att lämna synpunkter på bifogat underlag och besvara de frågor som ställs i texten. I detta missiv finns en

sammanfattning av de preliminära slutsatserna om marknadsavgränsningarna PTS har utarbetats hittills.

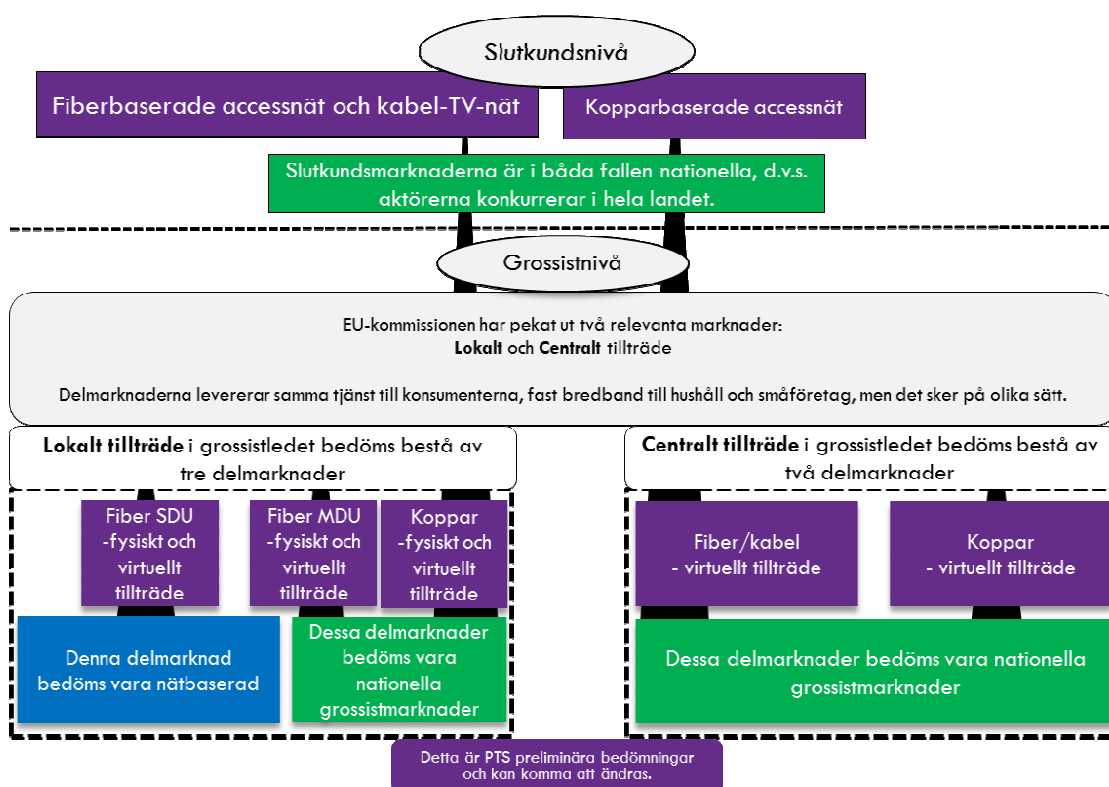
PTS planerar att genomföra två formella samråd av beslutsutkasten med marknadens aktörer. PTS avser att genomföra ett första samråd under hösten 2017. Målsättningen är att besluten ska fastställas under första halvåret 2018 genom beslut av PTS styrelse.

Den som vill lämna synpunkter kan göra detta skriftligen till PTS på adressen smp@pts.se, **senast den 1 september 2017**. Svaren kommer att publiceras på PTS hemsida.

Om ni anser att era synpunkter innehåller uppgifter som omfattas av sekretess, vänligen markera de uppgifter som det är fråga om och ange grund för er begäran. PTS kommer att göra en självständig bedömning av vilka uppgifter som omfattas av sekretess innan svaret publiceras på PTS webbplats.

Om ni har några frågor, vänligen kontakta Jennie Agardh: 08-678 55 00, jennie.agardh@pts.se eller Tania Abdali: 08-678 55 00, tania.abdali@pts.se.

PTS förslag till marknadsavgränsningar för marknad 3a och 3b

Sammanfattning av PTS preliminära marknadsanalys avseende marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur

1.1 Avgränsning av slutkundsmarknaderna för lokalt tillträde via en fast anslutningspunkt

Produktmässig avgränsning

Inom ramen för 2015 års beslut om lokalt tillträde till nätinfrastruktur (PTS beslut med dnr. 11-9306) fann PTS att slutkundsmarknaden sammanfattningsvis omfattade fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag som levereras över koppar- och fiberbaserade accessnät, kabel-tv-nät eller radiobaserade accessnät, med symmetrisk eller asymmetrisk överföring, oavsett överföringshastighet, som separat tjänst eller sampaketerade med fast telefoni och tv och utan garantier beträffande överföringshastighet eller

tillgänglighet. Mobila bredbandstjänster befanns inte inkluderade på slutkundsmarknaden.

PTS konstaterar nu att det under en längre tid har pågått en övergång från lägre till snabbare nedströmshastigheter för bredband, över samtliga accessformer. Trenden att övergå från bredband levererat över koppar till bredband levererat över fiber är tydlig. Från efterfrågesidan drivs detta av ett behov av högre hastigheter än vad bredband över koppar erbjuder.

Hastigheter uppströms blir allt viktigare och på samma sätt som trenden för hastigheter nedströms visar på allt snabbare hastigheter, så gäller det samma för hastigheter uppströms.

Med bredband över koppar går det inte att få högre hastigheter nedströms än 60 Mbit/s (VDSL 30 respektive 60 Mbit/s). Det är dock endast 18 procent av befolkningen som har möjlighet att skaffa bredband levererat över VDSL. Endast 4 procent av de fasta bredbanden levereras över VDSL. Sammantaget pekar detta på att bredband över koppar utgör en krympande del av marknaden för fast bredband. Det visar också att egenskaperna – i termer av hastigheter nedströms och uppströms är väsentligt skilda åt mellan bredband levererat över koppar respektive fiber.

I en framåtblickande analys finner PTS att därför att det finns skäl som talar för att slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag utgörs av två relevanta produktmarknader. Den ena omfattar bredband levererat över fiberbaserat accessnät och kabel-tv-nät, och den andra bredband över kopparbaserat accessnät. Mobila bredbandstjänster ingår inte på slutkundsmarknaden.

Geografisk avgränsning

Slutkundsmarknaderna för bredband till privatpersoner och små företag över såväl fiber- och kabel-tv-baserat nät, som kopparnät, visar tecken på vissa variationer i konkurrenstryck i olika geografiska områden. Det hänger framförallt samman med förekomsten av stadsnät. I områden där mindre, lokala bredbandsleverantörer tillhandahåller fiberbaserade bredbandstjänster i konkurrens med de nationella leverantörerna har lokala prisskillnader observerats. Sådana prisskillnader kan vara en indikation på starkare konkurrenstryck i vissa områden.

Indikationen är dock inte tillräckligt stark för att PTS enbart av denna ska kunna dra slutsatsen att regleringsbehovet skiljer sig åt mellan olika delar av landet. PTS gör således bedömningen i nuläget och utifrån analysen hittills att slutkundsmarknaderna rimligen skulle kunna vara nationella.

1.2 Avgränsning av grossistmarknaderna för lokalt tillträde via en fast anslutningspunkt

Produktmässig avgränsning

PTS avgränsade år 2015 produktmarknaden för lokalt tillträde i grossistledet till att omfatta:

- fysiskt (fullt och delat) tillträde till kopparbaserade accessnät,
- fysiskt tillträde till fiberbaserade accessnät, mellan slutkundens fasta anslutningspunkt, fastighetsanslutningspunkten, eller motsvarande nätanslutningspunkt och den nätägande operatörens anslutningspunkt för aktiv transmissionsutrustning i närmast följande nod, eller motsvarande anslutningspunkt, samt
- virtuellt tillträde över koppar- eller fiberbaserade accessnät mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till, SMP-operatörens telestation.

Om den underliggande produktmarknaden för fasta bredbandstjänster till privatkunder och små företag omfattar två separata slutkundsmarknader är det utgångspunkten för PTS analys av grossistmarknaden för lokalt tillträde. Följaktligen bedömer PTS att bredband levererat över koppar (fysiskt och virtuellt) skulle kunna utgöra en egen relevant produktmarknad.

I 2015 års marknadsdefinition på grossistnivå för lokalt tillträde till accessnät beslutades att fullt och delat tillträde till kabel-tv-nätet inte ingick på marknaden p.g.a. att det inte medgav en kostnadseffektiv produktion av fasta bredbandstjänster och därför inte ansågs likvärdigt till bredband levererat över det fiberbaserade accessnätet. PTS har i dagsläget inga skäl att göra en annan bedömning.

Skillnader i tillhandahållande av tillträde till fiberinfrastruktur mellan anslutningar i flerfamiljshus respektive småhus och mindre flerfamiljshus

Flera aktörer på den svenska marknaden har uppgett att de betraktar fiber till småhus och mindre flerfamiljshus (SDU) respektive fiber till större flerfamiljshus (MDU) som olika produkter. Den främsta orsaken till detta är att en fiberkabel till ett flerfamiljshus kan aggregera en betydligt större efterfrågan än en fiberkabel till ett småhus. Denna skillnad i underliggande efterfrågan återspeglas även i att avtalsparten för fiberanslutning och internetabonnemang till enfamiljshus är en fysisk person, medan avtalsparten i flerfamiljshusfallet oftast är en juridisk person, som antingen redan äger eller lätt kan upphandla eget fastighetsnät.³ Affärsmodellerna vid operatörers införsäljning av fiberanläggning skiljer sig därför åt mellan småhus och mindre flerfamiljshus och större flerfamiljshus.

PTS är av uppfattningen att en grossistkund som i nuläget köper fibertillträde till en viss SDU inte kan ersätta det med tillträde till en MDU. Såvitt PTS känner till finns det inte heller andra företag som snabbt och utan avsevärda kostnader och kommersiella risker kan börja tillhandahålla lokalt tillträde till nätinфраstruktur till MDU eller SDU.

En möjlig slutsats är därför att det inte råder någon efterfråge- eller utbudssubstitution mellan fibertillträde till SDU och fibertillträde till MDU varför dessa fibertillträde skulle kunna utgöra två olika relevanta produktmarknader.

Sammanfattningsvis finner PTS att det talar för att den produktmässiga avgränsningen av marknaden för lokalt tillträde i grossistledet skulle kunna omfatta:

- fysiskt (fullt och delat) tillträde till kopparbaserade accessnät,
- virtuellt tillträde över kopparbaserade accessnät mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till, SMP-operatörens telestation.
- fysiskt tillträde till fiberbaserade accessnät till småhus och mindre flerfamiljshus (SDU), mellan slutkundens fasta anslutningspunkt, fastighetsanslutningspunkten, eller motsvarande nätanslutningspunkt, och den nätägande operatörens anslutningspunkt för aktiv transmissionsutrustning i närmast följande nod, eller motsvarande anslutningspunkt, samt

³ En vidare teknisk skillnad är dessutom att den vanligaste anslutningsformen i MDU-segmentet är FTTB, som ansluter en MDU med befintligt fastighetsnät till en accessfiber via s.k. ”splitter” i byggnadens källare. Villor ansluts däremot per definition via FTTH.

- virtuellt tillträde över fiberbaserade accessnät till småhus och mindre flerfamiljshus (SDU), mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till, SMP-operatörens telestation.
- fysiskt tillträde till fiberbaserade accessnät till större flerfamiljshus (MDU), mellan slutkundens fasta anslutningspunkt, fastighetsanslutningspunkten, eller motsvarande nätanslutningspunkt, och den nätägande operatörens anslutningspunkt för aktiv transmissionsutrustning i närmast följande nod, eller motsvarande anslutningspunkt, samt
- virtuellt tillträde över fiberbaserade accessnät till större flerfamiljshus (MDU), mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till, SMP-operatörens telestation.

Geografisk avgränsning

PTS fann i 2015 års beslut att det på den svenska marknaden för lokalt tillträde fanns vissa geografiska skillnader i den lokala nättäckningen, i marknadsandelar och i prissättning. PTS ansåg dock inte att de skillnader som man i utredningen kunde påvisa var tillräckligt stora och relevanta för att dra slutsatsen att vissa delar av landet präglades av konkurrensvillkor som var märkbart annorlunda än i omkringliggande områden, eller att skillnaderna var tillräckligt etablerade och varaktiga.

Mot denna bakgrund fann PTS att det inte fanns tillräckligt starka skäl att avgränsa geografiska delmarknader där konkurrensvillkoren är märkbart annorlunda än i angränsande områden, och den geografiska marknaden för lokalt tillträde befanns sålunda vara nationell.

Vad gäller fibertillträde till MDU samt tillträde till det kopparbaserade accessnätet gör PTS för närvarande samma bedömning, dvs. marknaderna bedöms preliminärt vara nationella.

Vad gäller fibertillträde till SDU gör PTS en annan bedömning och anser att det finna sådana märkbara och objektiva skillnader i konkurrensvillkor som skulle kunna motivera att lokala delmarknader kan definieras. De strukturella förutsättningarna för konkurrens är betydligt sämre i SDU-segmentet. En avgörande skillnad är skalekonomin i MDU- respektive SDU-segmentet. Ett MDU-avtal omfattar typiskt sett många slutkunder/hushåll medan ett SDU-avtal typiskt sett omfattar endast en slutkund. Detta påverkar lönsamheten för en eventuell ”andra” nätägare att bygga nät till en fastighet som redan är ansluten till ett fibernät.

Data från Bredbandskartläggningen visar att paralleletablering förekommer i betydligt mindre utsträckning till enfamiljshus än till flerfamiljshus. Faktisk

paralleletablering förekommer till mindre än 2 procent av SDU-hushållen, att jämföra med 18 procent till MDU-hushållen. Om förutsättningar för paralleletablering i praktiken saknas på SDU innebär det att en nätägare har marknadsakt genom redan anslutna fastigheter, liknande ett naturligt monopol, och någon direkt konkurrens från andra nätägare finns sannolikt inte.

PTS gör således bedömningen att det finns indikationer på att varje enskilt fibernät till småhus och mindre flerfamiljshus skulle kunna utgöra en egen geografisk marknad.

Sammanfattning av PTS preliminära marknadsanalys avseende marknaden för centralt tillträde till nätinфраstruktur

1.3 Avgränsning av slutkundsmarknaderna för centralt tillträde via en fast anslutningspunkt

Produktmässig avgränsning

PTS avgränsade (i beslutet från 2015) slutkundsmarknaden till att omfatta fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag som levereras över koppar- och fiberbaserade accessnät, kabel-tv-nät eller radiobaserade accessnät, med symmetrisk eller asymmetrisk överföring, oavsett överföringshastighet, som separat tjänst eller sampaketerade med fast telefoni och tv och utan garantier beträffande överföringshastighet eller tillgänglighet. Mobila bredbandstjänster befanns inte inkluderade på slutkundsmarknaden.

Mot bakgrund av att slutkundsmarknaden för marknaden för lokalt tillträde till nätinфраstruktur samt marknaden för centralt tillträde till nätinфраstruktur är gemensam, finner PTS i en framåtblickande analys att det är sannolikt att slutkundsmarknaden för centralt tillträde till nätinфраstruktur omfattar två relevanta produktmarknader. Den ena omfattar bredband levererat över fiberbaserade accessnät och kabel-tv-nät, och den andra bredband över kopparbaserade accessnät. Mobila bredbandstjänster ingår inte på slutkundsmarknaden.

Geografisk avgränsning

PTS gör preliminärt bedömningen att slutkundsmarknaderna är nationella.

1.4 Avgränsning av grossistmarknaderna för centralt tillträde via en fast anslutningspunkt

Marknad 3b är avhängig av marknad 3a eftersom de förädlade tillträden som säljs på marknad 3b hänförs till tillträden som ingår på marknad 3a. Därför

bör promemoriorna läsas tillsammans, och vid analys av konkurrenssituationen på marknad 3b bör vägas in hur marknad 3a fungerar.

I den pågående marknadsöversynen har PTS ställt frågor till ett antal aktiva köpare och säljare av fasta bredbandstjänster på grossistmarknadsnivå. För att kunna göra en bedömning av konkurrenssituationen på marknaden behöver PTS mer utförligt material, gärna med konkreta exempel, på hur marknadsaktörer agerar och på hur marknadsstrukturen ger möjlighet att missbruka marknadsmakt.

Produktmässig avgränsning

PTS avgränsade 2015 den relevanta produktmarknaden för centralt tillträde i grossistledet till att omfatta icke-fysiskt eller virtuellt tillträde till kopparbaserade, fiberbaserade och kabel-tv-nät i form av dubbelriktad överföring av data, från slutkundens fasta anslutningspunkt till en tillträdespunkt på regional eller nationell nivå i leverantörens nät. Produkten skulle ge grossistkunden begränsade möjligheter att differentiera sitt slutkundserbudande till följd av begränsad kontroll över transmissionsnätet och medger överföringshastigheter mellan 2 Mbit/s och 1 Gbit/s.

Mot bakgrund av att det finns tecken som tyder på att den underliggande slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster till privatkunder och små företag omfattar två separata produktmarknader, tar PTS analys av grossistmarknaden för centralt tillträde sin utgångspunkt i denna avgränsning. Följaktligen gör PTS preliminärt bedömningen att centralt tillträde via fiber- och kabel-tv-nätet utgör en relevant produktmarknad och centralt tillträde via kopparnätet en annan.

Geografisk avgränsning

PTS gör även den preliminära bedömningen att båda marknaderna är nationella. PTS anser inte att det finns sådana betydande skillnader i konkurrensvillkor inom landet som motiverar en avgränsning av olika geografiska delmarknader.

Promemorior

Bilaga 1: Promemoria slutkundsmarknaden 3a och 3b

Bilaga 2: Promemoria grossistmarknad 3a

Bilaga 3: Promemoria grossistmarknad 3b